FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (femte avdelningen)
den 10 april 2003 *

I de förenade målen T-93/00 och T-46/01,

Alessandrini Srl, Treviso (Italien),

Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc, Brescia (Italien),

Arpigi Spa, Padua (Italien),

Bestfruit Srl, Milano (Italien),

Co-Frutta SpA, Padua,

Co-Frutta Soc.coop.arl, Padua,

Dal Bello SIFE Srl, Padua,

Frigofrutta Srl, Palermo (Italien),

Garletti Snc, Bergamo (Italien),

London Fruit Ltd, London (Förenade kungariket),

företrädda av advokaterna W. Viscardini och G. Donà, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

* Rättegångsspråk: italienska.

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av L. Visaggio och C. Van der Hauwaert, båda i egenskap av ombud, biträdda av A. Dal Ferro och G. Braun, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

angående en talan om ogiltigförklaring av kommissionens skrivelse nr 02418 av den 26 januari 2000 och om ersättning för den skada som denna skrivelse har gett upphov till, i mål T-93/00, samt om ogiltigförklaring av kommissionens skrivelse nr AGR 030905 av den 8 december 2000 och om ersättning för den skada som denna skrivelse har gett upphov till, i mål T-46/01.

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (femte avdelningen)

sammansatt av ordföranden R. García-Valdecasas samt domarna P. Lindh och J.D. Cooke,

justitiesekreterare: biträdande justitiesekreteraren B. Pastor,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter förhandlingen den 24 oktober 2002,

följande

Dom

Tillämpliga bestämmelser

Förordning (EEG) nr 404/93

1 Från och med den 1 juli 1993 infördes ett gemensamt system för handel med tredje land genom avdelning IV i rådets förordning (EEG) nr 404/93 av den 13 februari 1993 om den gemensamma organisationen av marknaden för bananer (EGT L 47, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 48, s. 129). Detta system ersatte de olika nationella system som hade tillämpats tidigare. I det nya systemet skilde man på "gemenskapsbananer", det vill säga bananer producerade i gemenskapen, och "bananer från tredje land", det vill säga bananer från andra tredje länder än staterna i Afrika, Västindien och Stilla havet (AVS), på "traditionella AVS-bananerna" och "icke traditionella AVS-bananerna". De två senare typerna av bananer motsvarade den kvantitet bananer som exporterades av AVS-staterna. Exporten av dessa bananer fick inte överstiga de kvantiteter som traditionellt exporterades av var och en av dessa stater, såsom kvantiteterna hade fastställts i bilagan till förordning nr 404/93.

2 I artikel 17 första stycket i förordning nr 404/93 stadgas att bananer endast får importeras till gemenskapen efter uppvisande av en importlicens. Medlemsstaterna skulle utfärda en sådan licens till den som begärde detta oavsett var

denne var etablerad i gemenskapen, dock med förbehåll för de särskilda tillämpningsföreskrifterna till artiklarna 18 och 19.

3 Enligt den ursprungliga lydelsen av artikel 18.1 i förordning nr 404/93 skulle en årlig tullkvot på 2 miljoner ton (nettovikt) öppnas för import av bananer från tredje land och av icke traditionella AVS-bananer. Bananer från tredje land som importerades inom ramen för tullkvoten belades med en tull på 100 ecu per ton. På import av icke traditionella AVS-bananer togs däremot ingen tull ut. Enligt den ursprungliga lydelsen av artikel 18.2 i samma förordning skulle import av icke traditionella AVS-bananer och av bananer från tredje land som inte omfattades av den nämnda tullkvoten beläggas med en tull på 750 respektive 850 ecu per ton.

4 I artikel 19.1 i förordning nr 404/93 föreskrevs att tullkvoter skulle öppnas med följande procentsatser: 66,5 procent till aktörer som hade salufört bananer från tredje land och/eller icke traditionella AVS-bananer (kategori A), 30 procent till aktörer som hade salufört gemenskapsbananer och/eller traditionella AVS-bananer (kategori B) och 3,5 procent till aktörer etablerade i gemenskapen som hade börjat saluföra andra bananer än gemenskapsbananer och/eller traditionella AVS-bananer år 1992 (kategori C).

5 I artikel 19.2 i förordning nr 404/93 föreskrivs följande:

"På grundval av separata beräkningar för var och en av.. [kategorierna A och B] skall varje aktör erhålla importlicenser som grundar sig på de genomsnittliga kvantiteter av bananer som denne har sålt under de tre senaste år för vilka uppgifter finns tillgängliga."

Förordning (EEG) nr 1442/93

6 Kommissionen antog den 10 juni 1993 förordning (EEG) nr 1442/93 om tillämpningsföreskrifter för ordningen för import av bananer till gemenskapen (EGT L 142, s. 6; svensk specialutgåva, område 3, volym 50, s. 6) (nedan kallad 1993 års ordning). Denna ordning var i kraft till och med den 31 december 1998.

7 Enligt artikel 5.1 i förordning nr 1442/93 skulle medlemsstaternas behöriga myndigheter varje år fastställa de genomsnittliga kvantiteter som aktörer i kategori A och kategori B, vilka var registrerade hos dem, hade salufört under de tre åren före det år som föregick det år för vilket kvoten öppnades, uppdelade efter aktörens näringsverksamhet enligt artikel 3.1. Detta genomsnitt kallades för "referenskvantitet".

8 I artikel 14.2 i förordning nr 1442/93, i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 2444/94 av den 10 oktober 1994 (EGT L 261, s. 3; svensk specialutgåva, område 3, volym 61, s. 113) föreskrivs följande:

"Ansökningar om importlicenser skall lämnas in till de behöriga myndigheterna i valfri medlemsstat under de första sju dagarna i sista månaden i det kvartal som föregår det för vilket licenserna utfärdats."

Förordning (EG) nr 1637/98

9 Genom förordning (EG) nr 1637/98 av den 20 juli 1998 ändrade rådet förordning nr 404/93 (EGT L 210, s. 28). Detta gav upphov till viktiga förändringar i den

gemensamma organisationen av marknaden för bananer. Bland annat kom nya bestämmelser att ersätta artiklarna 16—20 i avdelning IV i förordning nr 404/93. Förordning nr 1637/98 trädde i kraft den 1 januari 1999.

10 I artikel 18.1 i förordning nr 404/93, i dess lydelse enligt förordning nr 1637/98, föreskrevs att en tullkvot på 2,2 miljoner ton (nettovikt) skulle öppnas varje år för import av bananer från tredje land och av icke traditionella AVS-bananer. En tull på 75 ecu per ton togs ut på den import av bananer från tredje land som skedde inom ramen för tullkvoten. Ingen tull togs ut på import av icke traditionella AVS-bananer.

11 I artikel 18.2 i samma förordning, i dess lydelse enligt förordning nr 1637/98, föreskrevs att en kompletterande tullkvot på 353 000 ton (nettovikt) skulle öppnas varje år för import av bananer från tredje land och av icke traditionella AVS-bananer. Också i detta fall togs en tull på 75 ecu per ton ut på import av bananer från tredje land som ägde rum inom ramen för tullkvoten, medan ingen tull togs ut på import av icke traditionella AVS-bananer.

12 Enligt artikel 20 d i förordning nr 404/93, i dess lydelse enligt förordning nr 1637/98, har kommissionen behörighet att med tillämpning av förvaltningskommitéförfarandet i artikel 27 anta föreskrifter för förvaltningen av de tullkvoter som avses i artikel 18. Dessa föreskrifter omfattar särskilt sådana "särskilda bestämmelser som eventuellt krävs för att underlätta övergången från den importordning som tillämpas från och med den 1 juli 1993 till den ordning som införs genom... avdelning [IV i förordning nr 404/93]".

Förordning (EG) nr 2362/98

13 Kommissionen antog förordning (EG) nr 2362/98 om tillämpningsföreskrifter till rådets förordning nr 404/93 rörande ordningen för import av bananer till gemenskapen (EGT L 293, s. 32) den 28 oktober 1998. I artikel 31 i förordning nr 2362/98 föreskrivs att förordning nr 1442/93 upphör att gälla från och med den 1 januari 1999. De nya bestämmelserna om förvaltning av importlicenser inom ramen för tullkvoterna finns i avdelningarna I, II och IV i förordning nr 2362/98 (nedan kallad 1999 års ordning).

14 Förstainstansrätten räknar nedan upp ett antal skillnader mellan 1993 års ordning och 1999 års ordning:

— I 1999 års ordning görs ingen åtskillnad mellan olika aktörer på grundval av den verksamhet som bedrivs.

— I 1999 års ordning beaktas kvantiteten importerade bananer.

— Vid förvaltning av importlicenser med stöd av 1999 års ordning beaktas inte bananernas ursprung (AVS eller tredje land).

— Tullkvoterna och den del som beviljas nya aktörer ökade i omfattning genom 1999 års ordning.

15 I artikel 2 i förordning nr 2362/98 föreskrivs bland annat att de tullkvoter och den kvantitet traditionella AVS-bananer som avses i artikel 18.1 och 18.2 respektive artikel 16 i förordning nr 404/93, i dess lydelse enligt förordning nr 1637/98, skall vara öppna med

— 92 procent till traditionella aktörer enligt definitionen i artikel 3, och till

— 8 procent till nya aktörer enligt definitionen i artikel 7.

16 I artikel 4.1 i förordning nr 2362/98 anges att varje traditionell aktör, som är registrerad i en medlemsstat, för varje år och för samtliga de ursprungsländer som anges i bilaga I till denna förordning, skall tilldelas en fast referenskvantitet som fastställs på grundval av de kvantiteter bananer som aktören rent faktiskt har importerat under referensperioden. Enligt artikel 4.2 i förordning nr 2362/98 utgjorde åren 1994—1996 referensperioden för import som ägde rum år 1999.

17 I artikel 6.1 i förordning nr 2362/98 föreskrivs att "[d]e behöriga myndigheterna... senast den 30 september varje år, genom nödvändiga kontroller och verifikationer, i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 3, 4 och 5, [skall] fastställa en preliminär fast referenskvantitet för varje traditionell aktör på grundval av den genomsnittliga kvantitet bananer som under referensperioden rent faktiskt har importerats från de ursprungsländer som anges i bilaga I".

Referenskvantiteten skall fastställas på grundval av ett treårsgenomsnitt, även om aktören inte importerade bananer under en del av referensperioden. Enligt artikel 6.2 i förordning nr 2362/98 skall de behöriga myndigheterna varje år lämna den förteckning över traditionella aktörer som är registrerade hos dem med angivande av deras totala preliminära referenskvantiteter till kommissionen.

18 I artiklarna 14—22 i förordning nr 2362/98 finns föreskrifter om utfärdandet av importlicenser.

19 I artikel 14.1 i denna förordning föreskrivs att det "[f]ör de tre första kvartalen får... fastställas en indikativ kvantitet för utfärdandet av importlicenser, uttryckt som en fast procentsats av de kvantiteter som är tillgängliga för varje land som anges i bilaga I".

20 Enligt artikel 15.1 i nämnda förordning skall "[a]nsökningar om importlicens för varje kvartal... lämnas in till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där aktörerna är registrerade under de sju första dagarna i månaden före det kvartal under vilken licenserna utfärdas".

21 I artikel 17 föreskrivs att "[o]m de kvantiteter som omfattas av ansökningar om importlicenser för ett kvartal för ett land eller flera länder som anges i bilaga I, väsentligt överstiger den vägledande kvantiteten som eventuellt fastställs enligt artikel 14, eller överstiger de tillgängliga kvantiteterna, skall det fastställas en procentsats för nedsättning av de ansökta kvantiteterna".

22 I artikel 18 i förordning nr 2362/98 föreskrivs följande:

"1. När det för ett eller flera ursprungsområden fastställs en procentsats för nedsättning genom tillämpning av artikel 17 kan den aktör som lämnat in en ansökan om importlicens för det ursprungsområdet eller de ursprungsområdena, bland annat

a) avstå från att använda licensen genom att lämna in ett meddelande till den myndighet som är behörig att utfärda licenser senast tio arbetsdagar från och med det att den förordning där nedsättningsprocentsatsen fastställs har offentliggjorts; i sådana fall skall den säkerhet som ställts för licensen genast frisläppas,

b) för en kvantitet som är lika stor eller mindre än den kvantitet i ansökan som inte tilldelats lämna in en eller flera nya ansökningar för ursprungsområden för vilka kommissionen har offentliggjort de tillgängliga kvantiteterna. En sådan ansökan skall lämnas in inom den tidsfrist som anges i a och uppfylla alla villkor som gäller för inlämnandet av sådana ansökningar.

2. Kommissionens skall utan dröjsmål fastställa de kvantiteter för vilka importlicenser får utfärdas för de berörda ursprungsområdena".

23 I artikel 19.1 preciseras bland annat att "[m]yndigheterna skall utfärda importlicenserna senast den tjugotredje dagen i den sista månaden av varje kvartal vad avser det följande kvartalet".

24 I artikel 20.1 föreskrivs följande:

"Outnyttjade kvantiteter i en licens skall efter ansökan på nytt tilldelas samma aktör, antingen innehavaren eller den som har övertagit licensen, för ett påföljande kvartal men alltid under det år som den första licensen utfärdades. Säkerheten skall förverkas i förhållande till de outnyttjade kvantiteterna".

25 I avdelning V i förordning nr 2362/98 återges ett antal övergångsbestämmelser för år 1999. Enligt artikel 28.1 i denna förordning skulle aktörerna ha lämnat in sina ansökningar om registrering för år 1999 senast den 13 november 1998. Dessa ansökningar skulle, när det var fråga om traditionella aktörer, bland annat åtföljas av uppgifter om den totala kvantitet bananer som rent faktiskt hade importerats under vart och ett av åren under referensperioden 1994—1996, uppgifter om numren på alla de licenser och dellicenser som hade använts vid denna import samt referenser över alla de handlingar som styrkte att tull hade betalats.

26 I bilaga I till förordning nr 2362/98 finns bestämmelser om den fördelning av tullkvoter som avses i artikel 18.1 och 18.2 i förordning nr 404/93 och om den traditionella AVS-kvantiteten (857 000 ton).

27 Rådet antog förordning (EG) nr 216/2001 om ändring av förordning (EEG) nr 404/93 (EGT L 31, s. 2) den 29 januari 2001. Artiklarna 16—20 i förordning nr 404/93 ändrades genom artikel 1 i förordning nr 216/2001.

28 Kommissionens förordning (EG) nr 896/2001 av den 7 maj 2001 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 404/93 när det gäller

importsystemet för bananer i gemenskapen (EGT L 126, s. 6) innehåller uppgifter om vilka tillämpningsföreskrifter i avdelning IV i förordning nr 404/93 som ändrades genom förordning nr 216/2001. Tillämpningsföreskrifterna trädde i kraft den 1 juli 2001 i enlighet med artikel 32 i förordning nr 896/2001.

Bakgrund till tvisten

29 Sökandena importerar bananer från Latinamerika och är registrerade som traditionella aktörer hos de behöriga nationella myndigheterna (det vill säga de italienska myndigheterna och, i London Fruit Ltd:s fall, de brittiska myndigheterna). Sökandena erhöll i denna egenskap provisoriska individuella referenskvantiteter för år 1999 från myndigheterna. Detta gjorde det möjligt för sökandena att erhålla licenser för import av bananer från tredje land för de tre första kvartalen år 1999.

30 De omständigheter som ligger till grund för mål T-93/00 hänför sig till fjärde kvartalet år 1999. Sökandena lämnade in ansökningar avseende detta kvartal till de behöriga myndigheterna i vilka de bad om importlicenser för återstoden av de provisoriska individuella referenskvantiteterna. Ansökningarna beviljades i mån av tillgängliga kvantiteter bananer för import från tredje land, enligt bilagan till kommissionens förordning (EG) nr 1824/1999 av den 20 augusti 1999 om ändring av förordning (EG) nr 1623/1999 om fastställande för fjärde kvartalet 1999 av de kvantiteter bananer som inom ramen för tullkvoterna och kvantiteten traditionella AVS-bananer skall importeras till gemenskapen (EGT L 221, s. 6).

31 Sökandena hade, vad avser de delar av ansökningarna som inte hade beviljats, möjlighet att ansöka om licenser för import av 308 978, 252 ton traditionella AVS-bananer, vilket motsvarade den kvantitet som hade fastställts i kommissionen i förordning (EG) nr 1998/1999 av den 17 september 1999 om utfärdande av importlicenser för bananer för fjärde kvartalet 1999 inom ramen för

tullkvoterna och kvantiteten traditionella AVS-bananer och om inlämnande av nya ansökningar (EGT L 247, s. 10). Sökandena ansökte om licenser för import av den mängd AVS-bananer som motsvarade de resterande kvantiteter som sökandena förfogade över enligt artikel 18.1 i förordning nr 2362/98. Importlicenserna för de resterande kvantiteterna av sökandenas respektive referenskvantiteter fördelades på följande sätt:

Alessandrini Srl	KG	2 050
Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc	KG	1 859
Arpigi Spa	KG	757
Bestfruit Srl	KG	2 637
Co-Frutta SpA	KG	209 392
Co-Frutta Soc.coop.arl	KG	30 207
Dal Bello SIFE Srl	KG	1 533
Frigofrutta Srl	KG	2 990
Garletti Snc	KG	4 419
London Fruit Ltd	KG	286 004

32 De behöriga nationella myndigheterna överlämnade den 13 oktober 1999 importlicenser för den efterfrågade kvantiteten AVS-bananer till sökandena.

33 Trots upprepade försök lyckades sökandena inte komma över AVS-bananer.

34 Med anledning av den uppkomna situationen anmodade sökandena den 18 november 1999, med stöd av artikel 232 EG, kommissionen att

— vidta de nödvändiga åtgärderna för att sökandena skulle kunna utnyttja de licenser för import från AVS-staterna som hade utfärdats för fjärde kvartalet år 1999 för att importera bananer från Latinamerika och andra tredje länder.

— under alla omständigheter fatta beslut om att de säkerheter som var kopplade till licenserna i fråga skulle frisläppas, eftersom licenserna inte hade utnyttjats och detta inte var licensinnehavarnas fel.

35 När sökandena inte erhöll något svar från kommissionen erinrade de institutionen via telefax den 22 december 1999 om att licensernas giltighetstid skulle gå ut den 7 januari 2000 och uppmanade kommissionen att ta ställning till deras begäran.

36 I skrivelse nr 02418 av den 26 januari 2000 (nedan kallad skrivelsen av den 26 januari 2000), ställd till sökandenas rådgivare, gav kommissionen sökandena följande svar:

"I en skrivelse av den 22 december 1999 redogör Ni för de svårigheter som vissa aktörer erfor vid nyttjandet av de importlicenser som hade utfärdats för import av bananer, från bland annat AVS-staterna, under fjärde kvartalet år 1999.

Kommissionen konstaterar till att börja med att dessa svårigheter i princip är av kommersiell natur och således hänger samman med de ekonomiska aktörernas verksamhet. Svårigheterna i förevarande fall består nämligen i att hitta handelspartner som är villiga att sälja och transportera vissa varor och, i synnerhet, bananer från AVS-staterna. Kommissionen beklagar att så är fallet. Icke desto mindre är den omständigheten att era kunder inte har lyckats sluta avtal om leverans av AVS-bananer en del av den ekonomiska risk som normalt skall bäras av aktörerna själva.

Avslutningsvis konstaterar kommissionen att endast vissa aktörer har drabbats av dessa svårigheter och att Ni inte närmare har redogjort för vad som kännetecknar denna grupp. Ett ingripande av kommissionen skulle riskera att leda till att nämnda grupp särbehandlas på bekostnad av de aktörer som har burit risken av sina avtalsenliga skyldigheter".

37 De behöriga nationella myndigheterna beslutade att behålla de säkerheter som hade ställts av sökandena efter att ha konstaterat att de skäl som sökandena hade åberopat till stöd för kravet på att säkerheterna skulle återbetalas inte kunde anses utgöra force majeure, den enda omständigheten som föranleder återbetalning av säkerheter.

38 De omständigheter som ligger till grund för mål T-46/01 hänför sig till fjärde kvartalet år 2000. Sökandenas resterande individuella referenskvantiteter var fördelade på följande sätt för detta kvartal:

Alessandrini Srl	KG	5 667
Anello Gino di Anello Luigi & C. Snc	KG	5 140
Arpigi Spa	KG	15 792
Bestfruit Srl	KG	7 290
Co-Frutta SpA	KG	236 746
Co-Frutta Soc.coop.arl	KG	80 301
Dal Bello SIFE Srl	KG	4 110
Frigofrutta Srl	KG	8 266
Garletti Snc	KG	7 329
London Fruit Ltd	KG	324 124

39 I kommissionens förordning (EG) nr 1971/2000 av den 18 september 2000 om utfärdande av importlicenser för bananer för fjärde kvartalet 2000 inom ramen

för tullkvoterna och kvantiteten traditionella AVS-bananer och om inlämnande av nya ansökningar (EGT L 235, s. 10) fastställdes den kvantitet bananer som fortfarande var tillgänglig för import under nämnda tidsperiod. Sökandena hade nämligen ansökt om importlicenser för en kvantitet bananer från tredje land som översteg de kvantiteter som fanns tillgängliga. Enligt bilagan till denna förordning kunde importlicenser utfärdas för ytterligare 329 787, 675 ton traditionella AVS-bananer.

40 Sökandena ansökte emellertid inte om importlicenser för bananer från AVS-staterna.

41 Med stöd av artikel 232 EG anmodade sökandena den 10 oktober 2000 kommissionen att, i första hand, anta sådana bestämmelser som avses i artikel 20 d i förordning nr 404/93 för att göra det möjligt för sökandena att erhålla importlicenser för bananer från tredje land för de resterande individuella referenskvantiteter som de hade tilldelats. I andra hand begärde sökandena att kommissionen skulle ersätta det vinstbortfall som hade drabbat dem på grund av att det inte hade varit möjligt att importera eller saluföra dessa bananer.

42 Kommissionen avslog sökandenas begäran i en skrivelse (AGR 030905) av den 8 december 2000 (nedan kallad skrivelsen av den 8 december 2000) ställd till sökandenas rådgivare. Avslaget löd som följer:

"Ni har i en skrivelse av den 10 oktober 2000 informerat kommissionen om de svårigheter som vissa aktörer erfor när de under fjärde kvartalet innevarande år försökte finna bananer för att till fullo utnyttja de referenskvantiteter som de hade beviljats för år 2000 inom ramen för systemet för tullkvoter för import.

De svårigheter som Ni har hänvisat till är huvudsakligen av kommersiell natur. Kommissionen saknar emellertid enligt gemenskapsbestämmelserna behörighet på detta område. Ni har dessutom bekräftat nämnda påstående genom att i skrivelsen uppge att de aktörer som vanligtvis inte handlar med bananprodcenter i AVS-staterna hade problem med att komma över de aktuella varorna.

Ni har vidare bekräftat att de aktörer som Ni företräder saknar möjlighet att utnyttja hela den referenskvantitet som de har beviljats.

Kommissionen erinrar om att referenskvantiteterna juridiskt endast skall ses som en uppgift om aktörens mäjligheter. Vid fastställandet av dessa kvantiteter, vilket sker med tillämpning av gemenskapsbestämmelserna, utgår kommissionen från aktörernas tidigare verksamhet. Referenskvantiteterna gör det möjligt för aktörerna att ansöka om importlicenser för att förverkliga de handelsavtal som har slutits med producenter i bananproducerande länder.

Efter att ha tagit del av de uppgifter som Ni har tillhandahållit gör kommissionen bedömningen att svårigheterna i fråga inte är av övergångskaraktär. Detta med anledning av att de inte har uppkommit till följd av övergången från den ordning som gällde före år 1999 till den från och med detta år tillämpade ordningen. Infogandet av artikel 20 d i förordning... nr 404/93 ger därmed inte kommissionen rätt att anta de särskilda bestämmelser som Ni har begärt skall antas."

Förfarandet och parternas yrkanden

43 Sökandena har genom ansökningar som inkom till förstainstansrättens kansli den 19 april 2000 och den 1 mars 2001 väckt talan i mål T-93/00 respektive mål T-46/01.

44 Förstainstansrätten beslutade på grundval av referentens rapport att inleda de muntliga förfarandena i de två målen.

45 Ordföranden för förstainstansrättens femte avdelning förenade genom beslut av den 15 oktober 2002, sedan parterna hade hörts i frågan, målen T-93/00 och T-46/01 vad gäller det muntliga förfarandet samt den slutliga domen, i enlighet med artikel 50 i rättegångsreglerna.

46 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid förhandlingen den 24 oktober 2002.

47 Sökandena har i mål T-93/00 yrkat att förstainstansrätten skall

— ogiltigförklara skrivelsen av den 26 januari 2000,

— tillerkänna dem ersättning för den skada som denna skrivelse har gett upphov till, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

48 Sökandena har i mål T-46/01 yrkat att förstainstansrätten skall

— ogiltigförklara skrivelsen av den 8 december 2000,

— tillerkänna dem ersättning för den skada som denna skrivelse har gett upphov till, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

49 Kommissionen har i båda målen yrkat att förstainstansrätten skall

— avvisa eller, i andra hand, ogilla talan om ogiltigförklaring,

— avvisa talan om skadestånd, och

— förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

Talan om ogiltigförklaring

Huruvida talan kan tas upp till sakprövning

Parternas argument

50 Vad gäller mål T-93/00 bedömer kommissionen att skrivelsen av den 26 januari 2000 inte medför några rättsverkningar för sökandena och att den därför inte kan bli föremål för en talan om ogiltigförklaring (domstolens dom av den 22 april 1997 i mål C-395/95, Geotronics mot kommissionen, REG 1997, s. I-2271 och förstainstansrättens dom av den 16 juli 1998 i mål T-81/97, Regione Toscana mot kommissionen, REG 1998, s. II-2889, punkt 21).

51 Kommissionen har anfört att skrivelsen av den 26 januari 2000 inte väsentligt förändrar sökandenas rättsliga ställning. I nämnda skrivelse uppges endast att de svårigheter som sökandena erfor utgör en del av den kommersiella risk som alla aktörer utsätter sig för. För det fall att skrivelsen av den 26 januari 2000 skall anses utgöra ett underförstått avslag på sökandenas begäran har kommissionen understrukit att det har slagits fast att ett beslut om avslag kan bli föremål för en talan om ogiltigförklaring om talan hade kunnat väckas med stöd av artikel 230 EG mot den rättsakt som institutionen har fattat beslut om att inte anta (se, till exempel, förstainstansrättens dom av den 22 oktober 1996 i mål T-330/94, Salt Union mot kommissionen, REG 1996, s. II-1475, punkt 32).

52 Enligt kommissionen hade sökandena inte kunnat väcka talan mot någon rättsakt som härör från institutionen. Om kommissionen hade fattat ett allmänt beslut om att samtliga berörda skulle ha rätt att importera varor från tredje land skulle sökandena i deras objektiva egenskap av importörer ha omfattats av beslutet. De skulle emellertid inte ha rätt att väcka talan mot beslutet (se, till exempel,

förstainstansrättens dom av den 9 april 1997 i mål T-47/95, Terres rouge m.fl. mot kommissionen, REG 1997, s. II-481, punkt 44 och följande punkter, och av den 8 juli 1999 i mål T-168/95, Eridania m.fl mot rådet, REG 1999, s. II-2245, punkterna 39, 43, 46 och 51, samt förstainstansrättens beslut av den 8 juli 1999 i mål T-194/95, Area Cova m.fl. mot rådet, REG 1999, s. II-2271, punkt 36 och följande punkter, och av den 15 september 1999 i mål T-11/99, Van Parys m.fl. mot kommissionen, REG 1999, s. II-2653, punkterna 44, 45, 50 och 51).

53 Avseende begäran om att de säkerheter som har ställts skall frisläppas har kommissionen anfört att endast medlemsstaterna är behöriga att avgöra om force majeure föreligger. Den nationella domstol som eventuellt skall fatta beslut i denna fråga kan alltid ställa en fråga till domstolen inom ramen för en begäran om förhandsavgörande.

54 Sökandena har anfört att skrivelsen av den 26 januari 2000 medför bindande rättsverkningar. I skrivelsen avslås nämligen sökandenas begäran om att kommissionen skall anta de nödvändiga bestämmelserna för att sökandena skall kunna utnyttja licenserna för fjärde kvartalet år 1999, vilka utfärdats för import av varor från AVS-staterna, vid import av bananer från Latinamerika och andra tredje länder. På grund av avslaget kunde sökandena inte utnyttja sina importlicenser. Att andra aktörer befann sig i samma situation utesluter inte att sökandena kan ha påverkats direkt och personligen av kommissionens avslagsbeslut (förstainstansrättens dom av den 8 juni 2000 i de förenade målen T-79/96, T-260/97 och T-117/98, Camar och Tico mot kommissionen och rådet, REG 2000, s. II-2193, punkterna 94—97).

55 Sökandena har uppgett att de kontaktade kommissionen eftersom de önskade utnyttja licenserna för import av AVS-bananer under fjärde kvartalet år 1999 för att importera bananer från tredje land. Vid förhandlingen preciserade sökandena att de hade agerat i syfte att erhålla licenser för import av en viss kvantitet bananer från tredje land. Kvantiteten avsåg en mängd upp till sökandenas referenskvantiteter. Alternativt önskade sökandena att de erlagda säkerheterna skulle frisläppas. Sökandena överlät emellertid valet av åtgärd med stöd av artikel 20 d i förordning nr 404/93 på kommissionen.

56 Kommissionen anser att talan om ogiltigförklaring inte heller kan tas upp till sakprövning i mål T-46/01, eftersom skrivelsen av den 8 december 2000 inte ger upphov till några rättsverkningar som förändrar sökandenas rättsliga ställning. Kommissionen grundar sin ståndpunkt på samma omständigheter som i mål T-93/00.

57 Sökandena anser att talan om ogiltigförklaring i mål T-46/01 skall tas upp till sakprövning av de skäl som anfördes i mål T-93/00 i motsvarande fråga.

Förstainstansrättens bedömning

58 Förstainstansrätten skall vid bedömningen av om talan om ogiltigförklaring i de båda målen kan tas upp till sakprövning, ta ställning till om skrivelserna av den 26 januari 2000 respektive den 8 december 2000 går sökandena emot och, därefter, till om sökandena har rätt att väcka talan mot dessa rättsakter.

59 Enligt fast rättspraxis utgör åtgärder som har bindande rättsverkningar som kan påverka sökandens intressen genom att väsentligt förändra dennes rättsliga ställning rättsakter eller beslut som kan bli föremål för en talan om ogiltigförklaring i den mening som avses i artikel 230 EG (domstolens dom av den 11 november 1981 i mål 60/81, IBM mot kommissionen, REG 1981, s. 2639, punkt 9; svensk specialutgåva, häfte 6).

60 Varje skrivelse genom vilken en gemenskapsinstitution besvarar en fråga som har ställts av den som skrivelsen är riktad till utgör däremot inte ett beslut i den mening som avses i artikel 230 fjärde stycket EG, som därmed ger den som skrivelsen är riktad till rätt att väcka talan om ogiltigförklaring (domstolens

beslut av den 27 januari 1993 i mål C-25/92, Miethke mot Europaparlamentet, REG 1993, s. I-473, punkt 10, samt förstainstansrättens dom av den 28 oktober 1993 i mål T-83/92, Zunis Holding m.fl. mot kommissionen, REG 1993, s. II-1169, punkt 30, svensk specialutgåva, område 14, s. II-109, och av den 22 maj 1996 i mål T-277/94, AITEC mot kommission, REG 1996, s. II-351, punkt 50).

61 En handling i vilken kommissionen enbart gör en tolkning av en förordningstext kan definitivt inte anses gå någon emot. Ett skriftligt uttryck för en åsikt från en gemenskapsinstitution utgör inte ett beslut av sådan karaktär att det kan bli föremål för en talan om ogiltigförklaring, eftersom det inte medför några rättsverkningar och inte heller är avsett att medföra sådana verkningar (domstolens dom av den 27 mars 1980 i mål 133/79, Sucrimex och Westzucker mot kommissionen, REG 1980, s. 1299, och av den 27 september 1988 i mål 114/86, Förenade kungariket mot kommissionen, REG 1988, s. 5289, samt domstolens beslut av den 17 maj 1989 i mål 151/88, Italien mot kommissionen, REG 1989, s. 1255). Under sådana förhållanden är det nämligen inte den av kommissionen föreslagna tolkningen av förordningen som är ägnad att ha några rättsverkningar, utan dess tillämpning i en given situation (domen i det ovannämnda målet Regione Toscana mot kommissionen, punkt 23).

62 Sökandena i mål T-93/00 gjorde i anmodan av den 18 november 1999 gällande att de riskerade att slutgiltigt förlora sina importlicenser för fjärde kvartalet år 1999 och gå miste om de individuella referenskvantiteter som var kopplade till dessa licenser till följd av det hade varit omöjligt att komma över AVS-bananer under den aktuella perioden. Med stöd av artikel 232 EG uppmanade sökandena kommissionen dels att anta de nödvändiga bestämmelserna för att sökandena skulle kunna utnyttja importlicenserna för att importera bananer från tredje land under fjärde kvartalet år 1999, dels att frisläppa de säkerheter som är kopplade till importlicenserna för detta kvartal.

63 Med anmodan av den 18 november 1999 önskade sökandena således i första hand förmå kommissionen att för sökandenas räkning anta bestämmelser med stöd av artikel 20 d i förordning nr 404/93.

64 I skrivelsen av den 26 januari 2000 avslog kommissionen ansökan i den del som avsåg importlicenserna med hänvisning till att de svårigheter som sökandena hade erfarit när de önskade införskaffa bananer i huvudsak var av kommersiell natur och endast berörde vissa aktörer. Ett ingripande av kommissionen skulle därmed ha kunnat gynna vissa aktörer på andra aktörers bekostnad.

65 Genom skrivelsen av den 26 januari 2000 slog kommissionen fast att den inte tänkte utnyttja möjligheten att anta bestämmelser med stöd av artikel 20 d i förordning nr 404/93. Kommissionen avgjorde en gång för alla frågan huruvida sådana bestämmelser skulle antas. Skrivelsen skall därför anses medföra bindande rättsverkningar vilka påverkar sökandenas intressen genom att väsentligt förändra deras rättsliga ställning. Därmed är det fråga om en rättsakt som går någon emot och som kan bli föremål för en talan om ogiltigförklaring. I skrivelsen av den 26 januari 2000 sägs däremot inget i fråga om säkerheterna. Därmed är den del av talan om ogiltigförklaring som gäller säkerheterna ändamålslös.

66 Eftersom sökandena direkt och personligen berörs av skrivelsen av den 26 januari 2000, som är riktad till dem, har de talerätt. Därmed skall talan om ogiltigförklaring i mål T-93/00 tas upp till sakprövning.

67 Förstainstansrätten understryker att sökandena i mål T-46/01 i skrivelsen av den 10 oktober 2000 med stöd av artikel 232 EG anmodade kommissionen att till dem utfärda importlicenser för bananer från tredje land och att ersätta den skada som de hade lidit, "eventuellt" med stöd av artikel 20 d i förordning nr 404/93.

68 Kommissionen avslog denna begäran i skrivelsen av den 8 december 2000 med hänvisning till, för det första, att institutionen inte är behörig att undanröja svårigheter av kommersiell natur, för det andra att de individuella referenskvantiterna endast ger aktörerna rätt att ansöka om importlicenserna och för det

tredje att de svårigheter som sökandena hade hänvisat till inte var kopplade till övergången från 1993 års ordning till 1999 års ordning, varmed kommissionen inte hade möjlighet att tillämpa artikel 20 d i förordning nr 404/93.

69 Förstainstansrätten anser att skrivelsen av den 8 december 2000 utgör ett avslag på begäran om att kommissionen skulle anta bestämmelser med stöd av artikel 20 d i förordning nr 404/93. Genom skrivelsen avgjorde kommissionen en gång för alla frågan huruvida sådana bestämmelser skulle antas. Skrivelsen skall därför anses medföra bindande rättsverkningar vilka påverkar sökandenas intressen genom att väsentligt förändra deras rättsliga ställning. Därmed utgör skrivelsen en rättsakt som går någon emot och kan bli föremål för en talan om ogiltigförklaring.

70 Eftersom sökandena direkt och personligen berörs av skrivelsen av den 8 december 2000, som är riktad till dem, har de talerätt. Därmed skall talan om ogiltigförklaring i mål T-46/01 också tas upp till sakprövning.

Prövning i sak

71 I målen T-93/00 och T-46/01 har sökandena väckt talan om ogiltigförklaring av skrivelserna av den 26 januari 2000 respektive den 8 december 2000. Till stöd för talan i respektive mål har sökandena genom invändningar åberopat tre grunder rörande rättsstridigheten av förordning nr 2362/98. Sökandena har hävdat att förordning nr 404/93, rätten till egendom och principen om ekonomisk frihet samt icke-diskrimineringsprincipen har åsidosatts.

72 Dessutom har sökandena i båda målen i ansökan åberopat att artikel 20 d i förordning nr 404/93 har åsidosatts.

Huruvida grunderna för ogiltigförklaring vilka gjorts gällande genom invändning om rättsstridighet kan tas upp till sakprövning

— Parternas argument

73 Enligt kommissionen kan grunderna om ogiltigförklaring av förordning nr 2362/98, vilka har gjorts gällande genom invändning om rättsstridighet, inte tas upp till sakprövning. Kommissionen har erinrat om att det endast är möjligt att framställa en invändning om rättsstridighet om det enskilda beslut mot vilket talan väckts grundas på de regler vilkas rättsstridighet har gjorts gällande (domstolens dom av den 13 juli 1966 i mål 32/65, Italien mot rådet och kommissionen, REG 1966, s. 563, svensk specialutgåva, volym 1, s. 303, och förstainstansrättens dom av den 12 maj 1999 i de förenade målen T-164/96—T-167/96, T-122/97 och T-130/97, Moccia Irme m.fl. mot kommissionen, REG 1999, s. II-1477, punkt 56).

74 Kommissionen har gjort gällande att skrivelserna av den 26 januari 2000 respektive den 8 december 2000 varken är grundade på de bestämmelser i förordning nr 2362/98 som sökandena har ifrågasatt eller på de bestämmelser i förordning nr 1637/98 som sökandena anser har åsidosatts. Kommissionen har i sak anfört att den i skrivelserna endast uppgav att de svårigheter som sökandena erfor i samband med införskaffandet av AVS-bananer skall ses som en del av den kommersiella risken samt att dessa svårigheter saknade koppling till förordning nr 1637/98 och förordning nr 2362/98. Fastställandet av referensperioden och storleken av tullkvoterna saknade således betydelse för de ovannämnda svårigheterna. Samtliga importörer av bananer från tredje land hade enligt kommissionen kunnat drabbas av liknande svårigheter. Detta gäller även för den period som föregick de gällande bestämmelsernas ikraftträdande.

75 Sökandena har hävdat att det är uppenbart att skrivelserna av den 26 januari 2000 respektive den 8 december 2000 är grundade på förordning nr 2362/98. I anmodan till kommissionen ifrågasatte sökandena uttryckligen lagenligheten av förordning nr 2362/98 med anledning av att den totala tullkvoten för tredje land respektive AVS angavs i förordningen. Enligt sökandena tillämpade kommissionen förordning nr 2362/98 strikt när den i skrivelserna av den 26 januari 2000 respektive den 8 december 2000 slog fast att de svårigheter som sökandena hade erfarit var av rent kommersiell natur.

— Förstainstansrättens bedömning

76 Artikel 241 EG innehåller en allmän princip. Enligt denna princip har den part som vill få ett beslut som berör honom direkt och personligen ogiltigförklarat rätt att bestrida giltigheten av rättsakter som institutionerna tidigare antagit vilka, även om de inte har utfärdats i form av en förordning, utgör den rättsliga grunden för det ifrågasatta beslutet, under förutsättning att han saknade rätt att med stöd av artikel 230 EG väcka direkt talan mot dessa rättsakter, vars följder han drabbas av utan att ha haft någon möjlighet att begära en ogiltigförklaring (domstolens dom av den 6 mars 1979 i mål 92/78, Simmenthal mot kommissionen, REG 1979, s. 777, punkt 39).

77 Förstainstansrätten konstaterar att artikel 241 EG inte har till syfte att göra det möjligt för en part att, oavsett vilken form av talan det rör sig om, ifrågasätta tillämpligheten av vilken rättsakt av allmän karaktär som helst. Den allmänna rättsakt vars lagenlighet ifrågasätts skall nämligen vara direkt eller indirekt tillämplig på det fall som är föremål för talan och det skall föreligga ett direkt rättsligt samband mellan det individuella beslut som ifrågasätts och den ifrågavarande allmänna rättsakten (domstolens dom av den 31 mars 1965 i mål 21/64, Macchiorlati Dalmas e Figli mot Höga myndigheten, REG 1965, s. 227 och s. 245, domen i det ovannämnda målet Italien mot rådet och kommissionen, s. 594, och förstainstansrättens dom av den 26 oktober 1993 i de förenade målen T-6/92 och T-52/92, Reinarz mot kommissionen, REG 1993, s. II-1047, punkt 57).

78 Syftet med de grunder som har åberopats genom invändning om rättsstridighet är i sak att visa att kommissionen, vid antagandet av förordning nr 2362/98, överskred de befogenheter som den hade erhållit från rådet med stöd av artikel 19 i förordning nr 404/93, i dess lydelse enligt förordning nr 1637/98, för att anta tillämpningsföreskrifter till den senare förordningen. Sökandena har, för att vara mer exakt, gjort gällande att det val som kommissionen gjorde i förordning nr 2362/98 vid fastställandet referensperioden och metoden för förvaltningen av tullkvoterna var rättsstridigt.

79 Skrivelserna av den 26 januari 2000 respektive den 8 december 2000 är i rättsligt hänseende emellertid inte grundade på de ifrågasatta bestämmelserna i förordning nr 2362/98, utan skall, vilket redan har slagits fast, ses som en vägran att tillämpa de befogenheter som kommissionen ges i artikel 20 d i förordning nr 404/93. Denna slutsats påverkas inte av att sökandena i mål T-93/00 har gjort gällande att de svårigheter som de erfor under fjärde kvartalet år 1999 i samband med att de försökte komma över AVS-bananer föranleddes av antagandet av förordning nr 2362/98. Även om ett orsakssamband eventuellt skulle kunna fastställas mellan den skada som sökandena har åberopat och förordning nr 2362/98 inom ramen för ett skadeståndskrav skulle detta nämligen inte visa att det finns en direkt koppling mellan nämnda förordning och skrivelsen av den 26 januari 2000, ett beslut som grundas på artikel 20 d i förordning nr 404/93.

80 Skrivelsen av den 26 januari 2000 är dessutom i huvudsak grundad på den omständigheten att den direkta orsaken till den skada som sökandena har åberopat är de svårigheter som sökandena erfor när de under fjärde kvartalet år 1999 önskade förse sig med AVS-bananer. Detta har för övrigt särskilt uppmärksammats av kommissionen. Skrivelsen av den 8 december 2000 i mål T-46/01 är grundad på liknande överväganden. Kommissionen bedömde även i detta fall att de svårigheter som sökandena erfor var av kommersiell natur.

81 Sökandena har därmed inte visat att det finns en direkt rättslig koppling mellan, å ena sidan, skrivelserna av den 26 januari 2000 respektive den 8 december 2000

och, å andra sidan, de bestämmelser i förordning nr 2362/98 som sökandena anser är rättsstridiga. Invändningarna om rättsstridighet i målen T-93/00 och T-46/01 kan av denna anledning inte tas upp till sakprövning.

Grunden om att artikel 20 d i förordning nr 404/93 har åsidosatts

— Parternas argument

82 Sökandena har gjort gällande att kommissionen enligt artikel 20 d i förordning nr 404/93 var skyldig att beakta den omständigheten att sökandena saknade praktisk möjlighet att införskaffa AVS-bananer och att ge sökandena tillstånd att importera bananer från tredje land i en omfattning upp till deras individuella referenskvantiteter.

83 Kommissionen anser att denna grund skall avvisas i mål T-93/00 eftersom sökandena, å ena sidan, inte uttryckligen begärde att artikel 20 d i förordning nr 404/932 skulle tillämpas och, å andra sidan, inte visade på vilket sätt ikraftträdandet av förordning nr 2362/98 skadade dem.

84 Kommissionen har i de båda målen i sak gjort gällande att den, på grundval av den information som den förfogade över och i avsaknad av utförligare uppgifter från sökandena, absolut inte var skyldig att anta särskilda bestämmelser med stöd av artikel 20 d i förordning nr 404/93.

— Förstainstansrättens bedömning

85 Förstainstansrätten konstaterar till att börja med att de invändningar som kommissionen har gjort i fråga om möjligheten att ta upp grunden om åsidosättande av artikel 20 d i förordning nr 404/93 till sakprövning inte kan godtas i mål T-93/00. Skrivelsen av den 26 januari 2000 skall nämligen, vilket redan har slagits fast, mot bakgrund av sökandenas anmodan av den 18 november 1999 ses som en vägran att tillämpa de befogenheter som kommissionen ges i artikel 20 d i förordning nr 404/93.

86 För det andra erinrar förstainstansrätten om att kommissionen enligt artikel 20 d i förordning nr 404/93 har behörighet att anta de "särskilda bestämmelser som eventuellt krävs" för att underlätta övergången från 1993 års ordning till 1999 års ordning. Vid bedömningen av om det är nödvändigt att vidta övergångsåtgärder med stöd av denna bestämmelse förfogar kommissionen över ett stort handlingsutrymme, vilket den använder i enlighet med förfarandet i artikel 27 i förordning nr 404/93. När förstainstansrätten skall pröva lagenligheten av kommissionens agerande eller underlåtenhet att agera i förhållande till denna bestämmelse är den därför tvungen att begränsa sin kontroll till frågan huruvida kommissionen har gjort sig skyldig till en uppenbart oriktig bedömning (se, i fråga om övergångsbestämmelserna i artikel 30 i förordning nr 404/93 avseende övergången från de nationella ordningarna till den gemensamma organisationen av marknaden för bananer, domstolens dom av den 26 november 1996 i mål C-68/95, T. Port, REG 1996, s. I-6065, punkterna 38 och 39).

87 Vad avser mål T-93/00 skall förstainstansrätten ta ställning till om kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning när den i skrivelsen av den 26 januari 2000 vägrade att anta särskilda bestämmelser som eventuellt krävdes för att avhjälpa de svårigheter som övergången från 1993 års ordning till 1999 års ordning hade orsakat sökandena, med stöd av artikel 20 d i förordning nr 404/93.

88 Till att börja med konstaterar förstainstansrätten att förordning nr 2362/98, i vilken kommissionen har infört närmare bestämmelser om tillämpningen av 1999 års ordning, innehåller en femte avdelning om just övergångsbestämmelser. Artiklarna 28—30 i nämnda förordning innehåller flera bestämmelser för år 1999, vilka syftar till att underlätta övergången från 1993 års ordning till 1999 års ordning. Denna omständighet skiljer förevarande mål från de mål i vilka bestämmelserna om övergången från de nationella ordningarna till den gemensamma organisationen av marknaden för bananer i förordning nr 404/93 aktualiseras, eftersom denna förordning saknar detaljerade övergångsbestämmelser (domen i det ovannämnda målet T. Port och generaladvokaten Elmers förslag till avgörande i nämnda mål, REG 1996, s. I-6068, punkt 26). Oaktat bestämmelserna i avdelning V i förordning nr 2362/98 är det i princip möjligt att ta itu med de övergående svårigheter som kan uppkomma vid en förändring av den gemensamma organisationen av marknaden för bananer med tillämpning av reglerna för särskilt svåra situationer i artikel 20 d i förordning nr 404/93 (förstainstansrättens dom av den 20 mars 2001 i mål T-18/99, Cordis mot kommissionen, REG 2001, s. II-913, punkt 78).

89 För övrigt följer det av själva syftet med artikel 20 d i förordning nr 404/93 att de svårigheter som de berörda aktörerna åberopar skall ha ett direkt samband med övergången från 1993 års ordning till 1999 års ordning samt att svårigheterna inte får ha föranletts av bristande omsorg från de berördas sida.

90 I förevarande fall tycks de svårigheter som låg bakom sökandenas anmodan till kommissionen den 18 november 1999 att vidta åtgärder inte direkt ha uppstått till följd av övergången från 1993 års ordning till 1999 års ordning, utan till följd av att sökandenas oförmåga att förse sig med AVS-bananer under fjärde kvartalet år 1999. Det har nämligen visats att vissa av sökandena, trots sina försök, inte lyckades hitta handelspartner som var villiga att leverera AVS-bananer till dem.

91 Under dessa omständigheter kan kommissionen inte anses ha gjort en uppenbart oriktig bedömning när den i skrivelsen av den 26 januari 2000 bedömde att svårigheterna bestod i ”att hitta handelspartner som är villiga att sälja och

transportera vissa varor och, i synnerhet, bananer från AVS-staterna" och att dessa svårigheter utgjorde "en del av den ekonomiska risk som normalt skall bäras av aktörerna själva".

92 Även om sökandenas resonemang skulle kunna tolkas som att det var ikraftträdandet av 1999 års ordning som gjorde det omöjligt att hitta handelspartner, kvarstår det faktum att sökandena inte på ett tillfredsställande sätt har visat att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning när den avslog sökandenas begäran om antagande av bestämmelser med stöd av artikel 20 d i förordning nr 404/93.

93 Talan kan följaktligen inte bifallas på den grund som avser att artikel 20 d i förordning nr 404/93 har åsidosatts. Därmed skall samtliga grunder och argument som har åberopats till stöd för talan om ogiltigförklaring i mål T-93/00 underkännas.

94 Vad avser mål T-46/01 skall förstainstansrätten ta ställning till om kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning när den i skrivelsen av den 8 december 2000 vägrade att anta särskilda bestämmelser som eventuellt krävdes för att avhjälpa de svårigheter som övergången från 1993 års ordning till 1999 års ordning hade orsakat sökandena, med stöd av artikel 20 d i förordning nr 404/93.

95 Omständigheterna i detta mål skiljer sig från dem i mål T-93/00 såtillvida att sökandena i mål T-46/01 inte ansökte om licenser för import av AVS-bananer för fjärde kvartalet år 2000 efter det att det inte längre fanns några kvantiteter av bananer från tredje land tillgängliga och förordning nr 1971/2000 hade antagits. Sökandena i detta mål vände sig i stället till kommissionen den 10 oktober 2000

och anmodade institutionen att vidta åtgärder i den mening som avses i artikel 232 EG. Sökandena hoppades få tillstånd av kommissionen att importera upp till den kvantitet bananer från tredje land som angavs i referenskvantiteterna. Det har också klarlagts att sökandena inte heller försökte knyta handelskontakter med leverantörer av AVS-bananer för att förse sig med bananer under fjärde kvartalet år 2000.

96 Under dessa omständigheter kan inte kommissionen anses ha överskridit sitt utrymme för skönsmässig bedömning när den slog fast att de svårigheter som sökandena åberopade inte hade uppstått på grund av övergången från 1993 års ordning till 1999 års ordning, utan skall anses vara av i huvudsak kommersiell natur eftersom sökandena valde att inte agera under fjärde kvartalet år 2000.

97 Sökandena i mål T-46/01 saknar således belägg för grunden om åsidosättande av artikel 20 d i förordning nr 404/93. Därmed skall samtliga grunder och argument som har åberopats till stöd för en ogiltigförklaring i mål T-46/01 underkännas.

Skadeståndstalan

Parternas argument

98 Sökandena har hävdat att kommissionen, genom att anta bestämmelser i förordning nr 2362/98 om gemensam förvaltning av tullkvoterna för tredje land

respektive AVS samt, i synnerhet, om storleken av referenskvantiteterna och genom att underlåta att anta bestämmelser för att avhjälpa konsekvenserna härav, har åsidosatt gällande bestämmelser vilket har gett upphov till skada. Enligt sökandena är de nödvändiga villkoren för gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar uppfyllda.

99 Sökandena har i första hand gjort gällande att kommissionen genom att anta förordning nr 2362/98 åsidosatte förordning nr 404/93 och de grundläggande principerna om rätten till egendom, ekonomisk frihet respektive icke-diskriminering.

100 Sökandena har i andra hand gjort gällande att de förorsakades skada eftersom de varken kunde utnyttja sina referenskvantiteter till fullo eller importlicenserna för fjärde kvartalet år 1999 respektive år 2000. Skadan består i ett vinstbortfall vars storlek kan beräknas med utgångspunkt i marknadsvärdet på importlicenserna för tredje land, det vill säga 300 italienska lire (ITL) per kilo. Genom att multiplicera denna summa med den kvantitet som anges på de importlicenser som hade utfärdats till sökandena och som inte kunde utnyttjas kan man räkna ut att skadan uppgår till 162 554 400 ITL i mål T-93/00. Motsvarande beräkning i mål T-46/01 ger vid handen att den totala skadan i detta mål uppgår till 208 429 500 ITL.

101 Avseende orsakssambandet har sökandena i tredje hand hävdat att det hade varit möjligt för dem att erhålla licenser för import av bananer från tredje land om inte kommissionen hade antagit rättsstridiga bestämmelser inom ramen för förordning nr 2362/98.

102 Kommissionen har bestridit dessa påståenden.

103 Kommissionen har i första hand gjort gällande att den inte har agerat i strid med gällande bestämmelser.

104 Kommissionen har i andra hand bestridit att sökandena har förorsakats skada. Enligt kommissionen kan det påstådda vinstbortfallet endast anses föreligga om sökandena visar att de kvantiteter bananer för vilka de hade sökt importlicenser skulle ha inbringat en vinst som motsvarar summan på importlicenserna.

105 Kommissionen har i tredje hand gjort gällande att det inte föreligger något orsakssamband mellan de svårigheter som sökandena erfor när de försökte komma över AVS-bananer och de ändringar som infördes genom förordning nr 2362/98. Enligt kommissionen kunde sökandena mycket väl ha drabbats av samma typ av svårigheter under 1993 års ordnings giltighetstid.

Förstainstansrättens bedömning

106 Enligt fast rättspraxis förutsätter gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar att flera villkor är uppfyllda, nämligen att det agerande som läggs gemenskapsinstitutionerna till last är rättsstridigt, att det verkligen föreligger en skada och att det finns ett orsakssamband mellan agerandet och den åberopade skadan (se domstolens dom av den 17 maj 1990 i mål C-87/89, Sonito m.fl. mot kommissionen, REG 1990, s. I-1981, punkt 16, och förstainstansrättens dom av den 29 oktober 1998 i mål T-13/96, TEAM mot kommissionen, REG 1998, s. II-4073, punkt 68).

107 Om någon av de ovannämnda förutsättningarna inte föreligger skall talan ogillas i sin helhet, utan att det är nödvändigt att undersöka de andra villkoren

(domstolens dom av den 15 september 1994 i mål C-146/91, KYDEP mor rådet och kommissionen, REG 1994, s. I-4199, punkt 81).

108 I förevarande fall konstaterar förstainstansrätten att villkoret om ett orsakssamband inte är uppfyllt. I mål T-93/00 har den åberopade skadan nämligen förorsakats av att sökandena inte var i stånd att hitta leverantörer som kunde förse dem med AVS-bananer under fjärde kvartalet år 1999. I mål T-46/01 är det vinstbortfall som sökandena hävdat en direkt effekt av deras bristande omsorg. Sökandena underlät nämligen att ansöka om licenser för import av AVS-bananer under fjärde kvartalet år 2000, i enlighet med villkoren i förordning nr 1971/2000, efter det att det inte längre fanns någon kvantitet av bananer från tredje land tillgänglig. Trots svårigheterna under fjärde kvartalet år 1999 gjorde sökandena inte heller några försök att knyta kontakter med leverantörer av AVS-bananer under år 2000 för att försäkra sig om bananleveranser under fjärde kvartalet detta år.

109 Förstainstansrätten ogillar skadeståndstalan i mål T-93/00 respektive mål T-46/01, eftersom ett av villkoren för gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar inte är uppfyllt.

Rättegångskostnader

110 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att sökandena skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom sökandena har tappat båda målen, skall kommissionens yrkande bifallas.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (femte avdelningen)

följande dom:

1) **Talan i de förenade målen T-93/00 och T-46/01 ogillas.**

2) **Sökandena skall bära sina rättegångskostnader och ersätta kommissionens rättegångskostnader i de förenade målen T-93/00 och T-46/01.**

García-Valdecasas Lindh Cooke

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 1 april 2003.

H. Jung R. García-Valdecasas

Justitiesekreterare Ordförande